

Palju õnne!

80

Wolfgang Mieder – folklorist ja semiootik, ajakirja *Folklore. Electronic Journal of Folklore* toimetuskolleegiumi liige

Jaak Jaaniste – astronoom

70

Jurij Fikfak – sloveenia etnoloog

Mare Kõiva – kirjandusmuuseumi folkloristikaosakonna juhataja, ajakirjade *Mäetagused* ja *Folklore. Electronic Journal of Folklore* peatoimetaja

Virve Raag – fennougrist

65

Kristin Kuutma – Tartu Ülikooli Kultuuriteaduste Instituudi UNESCO õppetooli juhataja, kultuuriteaduste professor

Irina Nurijeva – udmurdi folklorist

60

Mare Kalda – kirjandusmuuseumi folkloristikaosakonna vanemteadur

Eve Annuk – kirjandusmuuseumi vanemteadur

Marin Laak – kirjandusmuuseumi vanemteadur

55

Art Leete – Tartu Ülikooli Kultuuriteaduste Instituudi juhataja

Aivar Jürgenson – Eesti Rahva Muuseumi teadusosakonna vanemteadur, *Mäetagused* autor

Palju õnne!

Jonathan Roper – Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna kaasprofessor

Madis Arukask – Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna kaasprofessor

50

Reet Hiimäe – kirjandusmuuseumi folkloristikaosakonna vanemteadur

Tõnno Jonuks – Eesti Kirjandusmuuseumi teadusdirektor

Renata Sõukand – etnootaanik

45

Peeter Espak – Tartu Ülikooli sumeroloogia ja Lähis-Ida kultuuriloo kaasprofessor

Maili Pilt – Tartu Ülikooli Kultuuriteaduste Instituudi folkloristika teadur, Mäetaguste autor ja retsensent

Vladimir Sazonov – orientalist, Tartu Ülikooli Vana Lähis-Ida uuringute kaasprofessor, ajakirja Mäetagused autor

Sergey Troitskiy – Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna erakorraline teadur

Liisa Vesik – kirjandusmuuseumi digiteerija

35

Nikolai Anisimov – kirjandusmuuseumi folkloristikaosakonna teadur

Kuidas kujundada kriisides avalikku arvamust?

Projektis “Keskkonnaga seotud tervisekriiside mõistmine – avaliku arvamuse kujundamine müütide ja teaduse kaudu” (originaalpealkiri: “*CHRYSES: Mapping Environmental Health Crises – Public Understanding through Myths and Science*”) kombineeritakse mütoloogia, geograafia-kartograafia ja visuaalse disaini valdkond – ehk siis vaadatakse nende kõigi üleselt, kuidas on kasutatud ruumilist mõtlemist, mentaalseid maakaarte ja reaalseid geograafilisi kaarte keskkonnaga seotud terviseriskide visualiseerimisel. Näiteks mütoloogiates ja folklooris on kombineeritud mitmesuguseid ruumilis-kaardilisi ja narratiivseid lähenemisviise (mentaalseid maakaarte jm ruumilisi representatsioone, teekonnamotiive), mille puhul võib märgata mõningaid kattumusi tänapäevaste meediaesitustega. Seega püütakse välja selgitada, kuivõrd saaks neidsamu kaardilisi kujutisi teadlikumalt kasutada tänapäeva teemakohases teaduskommunikatsioonis selle mõistetavuse parandamiseks.

Paljude hiljutiste ja käesolevate keskkonna- ja tervisekriisidega seoses (nt COVID-19, kliimakriis) on silma torganud, et senised lähenemisviisid ei ole suutnud toime tulla erinevate narratiivide ja lähenemisviiside vaheliste lõhede ja vastandumiste ületamisega. Seega on algav projekt innovaatiline selle poolest, et püüab interdistsiplinaarset teadmust kaasates ühendada tahud, mida on harjutud ühiskonnas nägema polariseeritult – nimelt teaduse ja mütoloogia, et transdistsiplinaarselt välja töötada senisest tõhusamad keskkonna- ja tervisekriisidest teavitamise ja kommunikatsioonimoodused.

Projekt kaasab folkloristid-usundiurijad, kartograafid ja visuaalse kommunikatsiooni spetsialistid ning uurimismetoodikad mitmest valdkonnast (nt geograafia, globaalsed terviseuuringud, ajalugu, mütoloogia, kommunikatsiooniuringud, visuaalsed narratiivid, visualiseerimistehnoloogiad), samuti kodanikuteaduse mentaalsete maakaartide joonistamise töötubade näol. Projektijuht on Masood Masoodian, Aalto University (Soome). Partneritena osalevad lisaks Reet Hiimäele Eesti Kirjandusmuuseumist Shane Sheehan (The University of Edinburgh, Šotimaa); Artemis Skarlatidou (University College London) ja Jenny Butler (University College Cork, Iirimaa). Projekti tulemiks on interdistsiplinaarsed teadusartiklid, uued andmekogud ja temaatiline teadusartiklite kogumik. Samuti on planeeritud digitaalne näitus, mis valab projektitulemused visuaalselt hoomatavamasse vormi. Näituse teostab assotsieerunud partnerina kaasatud Digimuseo (Soome).

Projekt sai rahastuse CHANSE-HERA projektivoorus “*Crisis – Perspectives from the Humanities*”, see algab 2025. aastal ja kestab kaks aastat.

Reet Hiimäe

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

26. septembril oli seltsi hooaja avakoosolek. Esitleti ajakirja Keel ja Kirjandus teemanumbrit “Folkloor ja vägivald”. Folkloori ja vägivaldla mitmetahulistest suhetest ning nende suhete käsitlemisest teemanumbri artiklites rääkisid erinumbri koostaja Madis Arukask ning artiklite autorid Ott Heinapuu ja Katre Kikas. Erinumbri sisuga saab tutvuda <https://keeljakirjandus.ee/ee/archives/issue/2024-8-9>.

31. oktoobril oli kavas Liisa Nurme ettekanne “Lapsepõlvemälestustest “Annelinna lugudeni””: kuidas bakalaureusetöö kõrvalsaadusena valmis lasteraamat”.

Katre Kikas

Eesti Rahvaluule Arhiivis

10. juunil oponeeris Taive Särg Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Anita Maasalu magistritööd “Jagatud subkultuurne muusikakogemus vanemate ja laste näitel”.

28. juunist 25. augustinil toimus Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 raames Eesti Kirjandusmuuseumis ja Eesti Loodusmuuseumis näitus “Metsavaimud masinas”, kuraatorid Taive Särg, Ave Goršič, Henri Hütt ja Evelyn Raudsepp.

28. juunil avati ERAs käigugaleriis näituse “Meie tööpere mänguloomad” (kuraatorid Taive Särg ja Ave Goršič).

6. juulil toimunud XXV rahvamuusikatöötlaste festivalil Mooste Elohelü võistluskontserdi töötlaste aluseks oli valitud rahvaluulearhiivi kogudest Rõuge kihelkonna lugu “Vihmakõnõ, vellekene”, mille on Linda Männistelt omal ajal salvestanud festivali patroon Ingrid Rüütel. Võistluskontserti hinnanud žürii juhiks oli Taive Särg, peapreemia pälvis Patrick Alexander Staak ja bänd mitmekülgse läbikomponeeritud arranžeringu eest. Eesti Rahvaluule Arhiivi väljapandud ja -valitud eripreemia sai kollektiiv Õtekse (Mirtel Katrina Kits, Mirjam Kits ja Kätlin Kits), kelle tõlgenduses särasid nii kohustuslik vihmaloits kui ka vabalt valitud lugu “Laske lustila elada” heledate neiuhäälte ja leidlikult eri kõlavärve kasutavate naturaalsete pillide – kolme viiuli – kooskõlades. Kirjandusmuuseumi emeriidi, festivali patrooni Ingrid Rüütli auhinna pälvis ansambel Kuma.

8. juulil andsid Taive Särg ja näituse kuraator Henri Hütt Klassikaraadio Delta saatele intervjuu näitusest “Metsavaimud masinas”, saate tegi Liina Vainumetsa.

11. ja 12. juulil osales Inna Lisniak Ukrainas Kiievis M. Rylsky kunstiuuringute, folkloristika, etnoloogia instituudi sõjaaja kultuuripärandi ja identiteediprotsesside tõlgendusele pühendatud konverentsil (“Cultural Heritage and Identification Processes in Times of War: Theoretical and Applied Research Areas”) ettekandega Kiievi tsükli böliinade tähtsusest ukraina pärimuse osana (“Bylynas of the Kyivan Cycle: Ways of Returning the Cultural Heritage of the Ukrainian People”).

11. juulil viis Janika Oras koos Minni Orasega Eestimaa Looduse Fondi Palupõhja suvekoolis läbi regilaulude õpitoa looduse ja niitmise teemal.

12. juulil pidas Lona Päll Eestimaa Looduse Fondi suvepäevadel Palupõhja looduskoolis ettekande merepärimusest. Ettekanne oli pühendatud tänavusele mereelustiku aastale.

20. juulil tegi Janika Oras ettekande ja viis läbi õpitoa “Eesti traditsiooniline looduses laulmine” traditsioonilise looduses laulmise festivalil “Dabā” Lätis, Ļaudonas.

25.–28. juulini toimunud Viljandi pärimusmuusikafestivalil olid tegevuses ka ERA folkloristid. Taive Särg ja Helen Kõmmus salvestasid heli- ja fotomaterjali pärimuspeo kontsertidelt, õpitubadest ja peomelust. **25. juulil** osales Taive Särg autoriõiguste teemalise Ööülikooli saate salvestusel “Kas mul on õigus meie pärimuskultuurile”. Avatud vestlusringis kõneldi vaimse pärimuse loomise, esitamise, jäädvustamise ning sellest tekkivate omandussuhete küsimustest koos asjatundjate ja asjast huvitatutega. **28. juulil** tutvustas Mari Sarv kirjandusmuuseumi virtuaalset keldrit ehk KIVIKEST ja selle pärleid. Eesti Kirjandusmuuseumi virtuaalne kelder on täis mustreid ja jälgi – ajaloolisi helisalvestisi, käsikirju, dokumente ja mälestusi.

Getter Lauk ja Natali Ponetajev astusid mitmel korral üles tantsude ja pillimänguga Tallinna Tantsuklubi Muusikute koosseisus ning Janika Oras osales Lummo Kati leelokoori juhendajana. **26., 27. ja 28. juuli** hommikul õpetas Viljandi järverannas tantse Mia Marta Ruus koos oma õe Paula Kristiine Ruusiga.

7. ja 8. augustil käisid Risto Järv, Valdo Valper ja Marju Kõivupuu (TLÜ) välitöödel Hargla kihelkonnas.

8. augustil pidas Andreas Kalkun Nõval Eesti Kunstiakadeemia nõukogude uuringute välksümposiumil ettekande “Homoseksuaalsete meeste põgenemiskatse Nõukogude Liidust. KGB toimikud ja suulised mälestused”.

12.–16. augustini toimusid Eesti Rahvaluule Arhiivi välitööd Tarvastu ja Helme kandis. Välitööd keskendusid lapsepõlvemälestustele, mängude ja mängimisega seotud pärimusele ning inimese ja looduse suhtele. Välitöödel osalesid Astrid Tuisk, Kärri Toomeos-Orglaan, Risto Järv, Enn Kalev Tarto, Kadri Tamm, Valdo Valper, Janno Simm, Natali Ponetajev, Mathilda Matjus, Mia Marta Ruus, Hella Õitspuu, Ruut Nurk, Aneta Ponetajev, Marja Järv, Emma Lotta Lõhmus ja Jonathan Darvish-Kojori.

14. augustil osales Andreas Kalkun koos Riikka Taavetti ja Rebeka Põldsamiga Tartu Aparaaditehase Klubis Gutenberg toimunud vestlusõhtul “Soome-Eesti kväärsillad”.

16. ja 18. augustil viisid Andreas Kalkun ja Taavi Talupuu läbi Tartu LGBT ajaloo teemalise linnatuuri.

23. ja 24. augustil käis Valdo Valper välitöödel Hargla kihelkonnas.

28. augustil toimus Janika Orase eestlaulmisel rahvalaulutund Mülä baaris, kus osalesid Elleri kooli pärimusmuusikud ja teised rahvalauluhuvilised.

31. augustil pidas Taive Särg Muinastulede ööl Nüplis Gustav Wulff-Õie majamuuseumis ettekande “Inimene ja loodus”.

1. septembrist alustas tööd ERA koosseisus teadmussiirde doktorant Kristo Villem, kelle uurimistöö käsitleb hinge-kujutelmi eesti kalmepärimuses, juhendajad Risto Järv, Heiki Valk (TÜ) ja Madis Arukask (TÜ). Oma uurimistööd jätkab samuti teadmussiirde doktorandina Helina Harend, kelle uurimistöö käsitleb sugulustermineid eesti regilauludes, juhendajad Karl Pajusalu (TÜ) ja Mari Väina. Mõlema doktorandi uurimistöö seostub rahvastiku ja kultuuri kujunemise transdistsiplinaarsete uuringute tippkeskuse “Eesti juured” tegevusega.

2.–3. septembrini käisid ERA töötajad lähetusel Helsingis Soome Kirjanduse Seltsis (SKS). Kohtumine sai teoks koostöös Läti Rahvaluule Arhiiviga projekti “Nordic Culture point: Heritage & Futures” toetusel. Kirjandusmuuseumist osalesid külaskäigul Helina Harend, Olga Ivaškevitiš, Risto Järv, Andreas Kalkun, Mathilda Matjus, Natali Ponetajev, Mia Marta Ruus, Liina Saarlo, Enn Kalev Tarto, Kadri Vider, Piret Voolaid ja Mari Väina. **3. septembril** esinesid Mari Väina ja Liina Saarlo projekti FILTER lõpuüritusel Helsingis Soome Kirjanduse Seltsi saalis. Soome Akadeemia projekt FILTER (“Vormellik intertekstuaalsus, teemavõrgustikud ja poeetiline varieeruvus läänemeresoome suulise luule piirkonnatraditsioonides”) kestis aastail 2020–2024. Projekti tulemusena on ehitatud läänemeresoome regilaulude ja regilauluvormis kirjandusteoste koondandmebaas ning tekstide sarnasusuurimise keskkond Runoregi <https://runoregi.fi/>.

5. ja 6. septembril käisid Risto Järv, Valdo Valper ja Marju Kõivupuu (TLÜ) välitöödel Hargla kihelkonnas.

10.–13. septembrini osalesid Mari Väina ja Liina Saarlo järjekordsel FILTER-projekti tööseminaril Kodaveres, Pusil. Seminaril osalesid veel projekti juht Kati Kallio Soome Kirjanduse Seltsist, Eetu Mäkelä, Maciej Janicki ja Antti Kanner Helsingi Ülikoolist. FILTER uurimisrühm jätkab oma tegevust Kati Kallio juhtimisel ja KONE sihtasutuse rahastusel läänemeresoome regilaulu sisu ja vormi varieeruvuse seoseid keelelise ja etnilise ajaloo uuriva projekti (IKAKE) raames.

12. septembril esitles Anu Korb Lääne Maakonna Keskraamatukogu lugemissaalis oma koostatud-toimetatud raamatut “Siberi eestlaste rahvapärased ravioskused” (Eesti asundused IX).

16. ja 17. septembril Paides rahvusvahelise muuseuminõukogu Eesti rahvuskomitee (ICOM Eesti) ja Eesti Muuseumiühingu korraldatud rahvusvahelisel konverentsil “Kellele kuuluvad kogud?” pidas Mari Väina koos Pille Runneliga (Eesti Rahva Muuseum) ettekande “Kogude kasutamine teadustöös: humanitaarteaduste vaade digiajastul”.

21. septembril pidas Mari-Ann Rimmel tudengiorganisatsiooni NEFA sügiskooli raames Kääpal Kalevipoja muuseumis (Kalevipoja Kojas) ettekande “Kalevipoja jäljed maastikul ja rahvaluulearhiivis”.

24. septembril esitleti ERA sünnipäeval Eesti Kirjandusmuuseumis ajakirja Mäetagused 89. numbrit “Me mängime”, mida tutvustas lähemalt erinumbri külalistoi-metaja Astrid Tuisk. Autorite esituses kuulati tekste Mall Hiiemäe raamatust “Väike ilmaraamat rahvapärimusest” ja Anu Korbi raamatust “Siberi eestlaste rahvapärased ravioskused” (mõlemad EKM Teaduskirjastus, 2024). Trepigaleriis avati näitus “Läti Rahvaluule Arhiivi 100 aastat”. Kõneles näituse koostaja Aigars Lielbārdis Läti Rahvaluule Arhiivist. Näituse kuraator oli Ave Goršič.

25. septembril tutvustas Kärri Toomeos-Orglaan Tartu Peetri Koolis 7.–9. klassi õpilastele oma tööd ja kõneles teemal “Õnn Eesti muinasjuttudes”.

25. septembril pidas Janika Oras koos projektikaaslaste Žanna Pärtlase, Mari Palolil-le, Tanel Tornil ja Hans-Gunter Lockiga ettevalmistatud ettekande “Suulise ja kirjali-ku vahel: Seto mitmehäälsel laulu visualiseerimis- ja digitaalse õppevahendi loomine” 12. rahvusvahelisel traditsioonilise mitmehäälsuse sümposiumil Tbilisis.

26. ja 27. septembril osales Mari Väina Bergeni ülikoolis Norra pärimusarhiivide ühise digikeskkonna Samla (<https://samla.no/>) pidulikul avamisel ning esines ka **27. septembril** toimunud rahvusvahelisel seminaril ettekandega FILTER projekti tegevusest (“The FILTER project on Finnic oral poetry”).

Septembrist novembrini tegi Natali Ponetajev koos Tarmo Kivisillaga Läänemaal välitöid, otsides vanade lõõtspillimängijate järeltulijaid ja fotosid erinevatest lõõtspillidest.

1. ja 2. oktoobril viis Janika Oras koos Lummo Kati leelokooriga läbi seto mitmehäälsuse õpitoad Tbilisi ülikooli tudengitele.

3. ja 4. oktoobril käisid Risto Järv, Valdo Valper ja Marju Kõivupuu (TLÜ) välitöödel Hargla kihelkonnas ja varasemalt Hargla kihelkonda kuulunud aladel Lätis Gaujiena ümbruses.

4. oktoobril jagati Viljandis pärimusmuusika lõikuspeol auhindu Etnokulp 2024. Auhinna aasta eheda pärimusmuusika kategoorias pälvis Kirbla trio ehk Natali Ponetajevi, Leanne Barbo ja Katariin Raska album “Lükata-tõmmata, hargiga roobiga” sarjast “Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist”.

5. oktoobril juhendas Janika Oras koos Meel Valguga Seto leelokooli Väraska Kultuurimajas.

6. oktoobril kõnniti Viljandimaal avatuks Holstre külaseltsi loodud pärimusrada, millel osales ka väike arhiivi matkagrupp. Viiekilomeetrise raja ääres on infostendid lugudega, mis on välja otsitud Eesti Rahvaluule Arhiivist.

8.–10. oktoobrini Helsingis toimunud ICTMD Põhja-Balti võrgustiku konverentsil “Etnomusikoloogia minevik, olevik ja tulevik Põhjamaade-Balti regioonis” korraldasid Taive Särg ja Janika Oras rahvamuusika taaselustamise teemalise paneeli (“Folk music revival in Estonia and Latvia: the role of ethnomusicologists and their networks”). Taive Särg pidas samas sessioonis ettekande etnomusikoloogide, heliloojate ja lauljate rollist regilaulutraditsiooni taaselustamisel 1960.-70. aastatel (“The Impact of the Ethnomusicologists, Composers and Singers in the Resurgence of Regilaul (Runosong) Tradition in Estonia in the 1960–70s”). Janika Oras ja Žanna Pärtlas pidasid samas paneelis ettekande “Taaselustamine väljast- või seestpoolt? Seto mitmehäälse laulutraditsiooni viimane poolsaand”. Inna Lisniak ja Olha Petrovych pidasid koos Liudmyla Yefremovaga (M. Rylsky kunstiuuringute, folkloristika, etnoloogia instituut) ettekande muusikalise vormi ja teksti seostest Ukraina Podillia piirkonna ballaadide korpustes (“Syncretism of Musical and Textual Components: A Computational Exploration of Podillia Ballad Corpora”).

9.–11. oktoobrini Leedus, Vilniuses toimunud 13. noorte folkloristide konverentsil “Dark Side of Folklore & Folkloristics” osalesd ERAst Mathilda Matjus ettekandega jahimehejuttudest ja jahimeestest kui jutuvestjatest (“Hunting as the art of silence: hunters as storytellers and the dynamics of Estonian hunting tales”) ja Natali Ponetajev ettekandega lõõtspillidest 19. sajandi kihelkonnakohtute materjalides (“Fights at the pub, thefts and immoral lifestyles. Diatonic accordion in the 19th century Estonian parish court records”).

10. oktoobril pidas Ave Goršič Väike-Maarja Muuseumisõprade Seltsi korraldatud konverentsil “Helmut Jonuks ja Eduard Leppik 100” ettekande “Helmut Jonuks ja Eduard Leppik rahvaluulekogujatena”.

10. oktoobril toimus Kärstna mõisas seminar “Tähelepanekit Eesti Rahvaluule Arhiivi sellesuvistelt välitüüdele Mulgimaal”. Välitöödest kõnelesid Astrid Tuisk, Enn Kalev Tarto ja Kärri Toomeos-Orglaan.

12. oktoobril viis Andreas Kalkun ERMis läbi tuuri näitusel “Vaikelud rahvuslikel motiividel Jaanus Samma”.

14. ja 28. oktoobril viis Janika Oras läbi seto leelo õpitube noortele seto lauljatele Tartus.

17 oktoobril pidas Risto Järv Tallinnas Eesti Lastekirjanduse Keskuse 12. seminaril “Laps kirjanduses. “Tõlkelasteraamat – dialoog või verbaalne luukere?”” ettekande “Põhja konna tõlgetest pildikeelde”.

17. ja 18. oktoobril osales Inna Lisniak Hollandis Utrechti ülikoolis teisel rahvusvahelisel arvutusliku ja kognitiivse muusikateaduse konverentsil (“Second International Conference on Computational and Cognitive Musicology”), pidades koos Anna Aljanakiga (Tartu Ülikool) ettekande eesti ja soome rahvapäraste viiuliviiside arvutuslikust võrdlusest (“Comparing Estonian and Finnish Folk Dance Tunes for Violin Using Computational Methods”).

17. ja 18. oktoobril osales Olha Petrovych veebi vahendusel üleukrainalisel rahvusvahelisel teaduskonverentsil filoloogia aktuaalsetest teemadest (“Philological horizons: scientific, linguistic, philosophical, social, inclusive, national-patriotic vectors”) Vinnõtsja Pedagoogilises Ülikoolis ettekandega vokatiividest Podillia piirkonna rahvalauludes (“Exploring Vocatives in Folk Songs of the Podillia Region: A Corpus-Based Study”).

24. oktoobril esines Lona Päll kolmandal Baltimaade keskkonnahumanitaaria ja -sotsiaalteaduste konverentsil (“Third Baltic Conference on the Environmental Humanities and Social Sciences” ehk BALTEHUMS III) Poolas Poznańis ettekandega narratiivide taasloomisest rohepöörde kontekstis (“Recreating Narratives: Analyzing Place-Lore in Environmental Debates Around Green Transition”).

25. oktoobril esines Risto Järv Tallinna keskraamatukogus Korea kultuuri klubis, kus koos Tuuli Reinsooga räägiti deemonitest ja paharettidest eesti ja korea folklooris.

29.–31. oktoobrini Läti rahvaluule arhiivi 100. sünnipäevale pühendatud rahvusvahelisel konverentsil (“Archives of Traditional culture: 100+10”) esinesid ERAst Ave Goršič ettekandega mäluasutuste ühiskondlikust rollist saja aasta eest (“Do you know, who you are? A Memory Institution’s Role a Century Ago”), Natali Ponetajev ettekandega vaharullisalvestuste kasutamisest pillimuusika õppimisel tänapäeval (“From a Hundred-year-old Crackling Phonograph Recording to the Present Day. Distribution and Possibilities of Using Instrumental Folk Music Recorded on Wax Cylinders Today Based on the Materials of the Estonian Folklore Archives”), Getter Lauk ettekandega Vana-Võromaa tantsupärimusest (“Tracing Footsteps: Exploring the Dance Heritage of Old Võromaa”), Mari Väina koos Kati Kallio, Maciej Janicki ja Eetu Mäkeläga ettekandega, kus rakedati läänemeresoome laulude peal välja töötatud sarnasusarvutuste meetodikat Läti dainade korpusel (“Digital Explorations of Collections of Oral Poetry”), Liina Saarlo koos Helina Harendiga ettekandega arhiiviallikate autentsuskontrolli võimalusest digihumanitaarse meetoditega (“We Need to Explain and Discuss a Lot: the Possibilities of Verifying the Results of the Authenticity Check Using Digital Humanitarian Methods”). Läti kolleegidel käisid külas ja edasist koostööd arutamas ka ERA arhivaarid Kadri Tamm, Olga Ivaškevitš ja Enn Kalev Tarto ning arhiivijuhataja Risto Järv.

6. novembril ilmus Taive Särjega intervjuu “Rahvamuusika uurija Taive Särg: “Rahvalaulik on kaasautor, kes väärrib täit tähelepanu”” XXVIII Laulu- ja XXI Tantsupeo Iseoma veebiväljaandes Kuupäevikud 3, autor Kristi Kool.

8. novembril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis kuues humanitaarainete õpilaskonverents HUNTS 2024. Õpilaskonverentsi osavõtjaid olid Tartust, Jõhvist, Tallinnast, Nõost ja Rakverest. Ürituse peakorraldajateks olid Ave Goršič ja Astrid Tuisk, Virve Tuubel (ERM) ning Kristiina Punga (HTG).

8. novembril osalesid Taive Särg ja Helen Kömmus žüriiliikmetena rahvamuusikatööluste festivalil Folgi Krõmps, tutvustasid kohustuslikku lugu ja kirjutasid kokkuvõtte, mille põhjal ilmus Pärnu Postimehes lugu “Pärnumaal toimuv Folgi Krõmps aitab sündida pärimusmuusikuil” 14. novembril 2024.

8. ja 9. novembril osales Natali Ponetajev Viini Ülikoolis etnomusikoloogia tudengite kohtumisel (“3rd Early Career Workshop in Ethnomusicology”) ning kõneles lõõtspilli-repertuaarist ajaloolisel Läänemaal.

12.–15. novembrini osalesid Mari Väina ja Liina Saarlo Tartumaal Truu puhketalus FILTER uurimisrühma tööseminaril.

14. novembril toimus Tartus Lodjakojas jutuõhtu, kus kuulutati välja Tartu Ülejõe, Kvissentali ja Raadi piirkondade kohalugude kogumise algatus. Sündmusel kõneles Ülejõe piirkonna kohalugudest kirjanik ja bioloog Juhani Püttsepp, Eesti Rahvaluule Arhiivi saadetud metsloomadega kohtumiste lugudest kõneles folklorist Mathilda Matjus ning linnarebaste lugusid jutustas kunstnik ja antropoloog Hildegard Reimann. Lona Päll andis ülevaate lugude kogumise plaanidest ja kõneles, miks kohalikud lood olulised on. Linnalooduse paikade ja teiste liikidega kohtumise lugusid kogutakse 2025. aasta 30. oktoobrini ja selle raames toimub algaval aastal erinevaid avalikke sündmusi. Algatus toimub Tartu Ülikooli ökosemiootikute ja Eesti Rahvaluule Arhiivi koostöös ja on osaks Euroopa Horisondi projekti COEVOLVERS tegevustest.

14. novembril pidasid Helina Harend ja Mari Väina koos Karl Pajusaluga (TÜ) Eesti Keele Instituudi soome-ugri keelte ja murrete sümposiumil “Sõnad ja sugulased” ettekande “*Enne* ‘ema’ eesti ja vadja rahvalaulude keeles”.

14. novembril osales Olha Petrovych veebi vahendusel Ukrainas Vinnõtsja Riiklikus Pedagoogikauilikool üliõpilaste teaduslik-praktilisel konverentsil tulevaste filoloogia õpetajate erialakoolitusest pedagoogilise praktika raames (“Professional and Methodological Training of Future Teacher-Philologists in the Context of Pedagogical Practice”). Ta oli nelja tudengi teaduslik juhendaja.

15. novembril Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud väljaande “Maailmade vahel” teise köite esitlusel pidas Kärri Toomeos-Orglaan ettekande “Jutud ja jutustajad Ello Kirsi kogus”.

16. novembril pidas Andreas Kalkun Värskas Seto Instituudi sügiskonverentsil “Setomaa muutuste ajal: 20. sajand” ettekande Karl Ustavist ja tema laulukoorist (“Karl Ustav ja timä vahtsõaline seto laulukuur”).

25.–27. novembrini korraldasid Taive Särg, Inna Lisniak, Olha Petrovych ja Getter Lauk koos veel mitmete abilistega rahvusvahelise traditsioonilise laulu konverentsi, mille fookuses oli laulmise, pillimängu ja tantsu koostoime pärimusmuusikas (“The Symbiosis of Singing, Playing and Dancing in Traditional Music: Historical and Contemporary

Perspectives”). Taive Särg pidas konverentsil koos Leanne Barboga Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast ettekande labajala nimetusest ja selle tantsu rahvusvahelistest paralleelidest (“About the Name of the Estonian Folk Dance *Labajalg*: Parallels in Neighbouring Cultures and Occurrences in the Runosong Database”). Inna Lisniak pidas ettekande ukraina banduuramängijast Halyna Menkushist (“Interpretations of Ukrainian Epic Songs by Bandura Player Halyna Menkush”), Olha Petrovych pidas koos Inna Zavalniuki ja Valentyna Bohatkoga Mykhailo Kotsiubynskyi Riiklikust Pedagoogikaülikoolist ettekande vokatiividest Podillia piirkonna rahvalauludes (“Vocatives in Podillia Region Folk Songs: A Computational Study”). Konverentsil leidis aset Janika Orase, Kristin Kuutma (TÜ) ja Pekka Huttu-Hiltuneni (Singing Heritage Route Association) korraldatud paneel ja arutelu lauluturismi teemal, milles osales ka Janika Oras. Janika Oras korraldas konverentsil koos Meel Valguga alternatiivnoodikirja projekti liikmete ja Lummo Kati leelopargiga õpitoa “Traditsioon kohtab tehnoloogiat. Digitaalne seto mitmehäälse leelo õppevahend”.

27. novembril viis Janika Oras koos Meel Valguga läbi Seto leelokooli Mikitamäel.

30. novembril viis Andreas Kalkun ERMis läbi tuuri näitusel “Vaikelud rahvuslikel motiividel Jaanus Samma”.

30. novembril kuulutas SA Hiite Maja Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud hiie väe tunnustamise sündmusel välja 2023. aasta hiite kuvavõistluse võitjad. Eesti Rahvaluule Arhiivi valitud pärimuse auhinna sai Kristin Kunzi foto tervendavast männist Metskülas (Pärnumaa, Lääneranna vald). Samal üritusel hiiesõbralike ettevõtmiste tunnistamisel pälvis Eesti Rahvaluule Arhiiv tänukirja kuvavõistluse toetamise eest aastail 2013–2024.

Risto Järv, Mari Väina

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

20. juunist 18. augustini toimus Tartus OCSEANi suvekool, millel osales 48 inimest Indoneesiast, Filipiinidelt ja Paapua Uus-Guineast. Suvekooli folkloristika programmi pani kokku ja viis läbi Merili Metsvahi. Raivo Kalle viis suvekoolis läbi taimetundmise koolituse.

1.–14. juulini viibis Natalia Ermakov välitööl Mordvamaal, et täiendada andmeid ersa projekti jaoks ning viia läbi küsitlusi EKM folkloristika osakonna jooksvate projektide jaoks (inimese ja looduse suhted, koolikalender ja rahvakalendri pühad).

4. juulil ilmus ajakirjas Ma Olen Jalgrattur Eda Kalmre artikkel “Üle sajandi jagu aega jalgratastel mööda Eestimaa külasid pärimust kogumas”.

30. juulist 1. augustini viibis Nikolai Anisimov välitöödel Udmurtias Malaja Purga rajoonis, kus Bagraš-Bigra, Gožnja, Nižnije Juri, Srednije Juri ja Novaja Monja külas koguti folkloori ja etnograafilist materjali järgmiste teemade kohta: esivanemate kultus, pulmatraditsioonid, kalendri- ja perekondlikud rituaalid, traditsioonide tänapäevane seisund ning laulufolkloor. Välitöö toimus koostöös Udmurdi Föderaalse Teaduskeskuse Uurali osakonna Udmurdi Keele, Kirjanduse ja Ajaloo Instituudi töötajate Tatiana Okuneva ja Udmurdi Riikliku Ülikooli töötaja Galina Gluhhovaga ning INALCO (Pariis) üliõpilase Oleg Dronnikoviga.

1. augustil esines Mare Kõiva Türiil Eesti karjäärinõustajate koolitusel, rääkides stereotüüpidest.

Augustikuu Eesti Naises kirjutas Reet Hiimäe sõnastamata teabe mõjuväljas olemisest (“Suudad kaaslast ka sõnadeta mõista”).

6. augustil esitles Nikolai Anisimov Udmurtia Rahvusraamatukogus Maria Nikonova teost “Улон – питыран, сюлэм – пияла...”: одӥг удмурт кышномуртлэн даурдем улон сюресэз” (koostaja Nikolai Anisimov, Tartu: ELM teaduskirjastus, 2024. 586 lk). Esitlusel osales ka raamatu autor.

10. augustil osales Nikolai Anisimov eksperdi ja žüriiliikmena Udmurtias Kijassovo rajooni Karamas-Pelga külas korraldatud Udmurdi kultuuri keskuste vabariiklikul festivalil “Актан – Мақтан”.

12.–16. augustini osales Emma Lotta Lõhmus Mulgimaal Tarvastu ja Helme kandis Eesti Rahvaluule Arhiivi välitöödel, kus koguti lapsepõlvemängude ja loodusega seotud mälestusi. Pikkade päevade (ja ööde) sisse mahtus nii sisutihedaid vestlusi, ootamatuid seiklusi, taaskohtumisi ja uusi kokkupuutepunkte.

17. augustil esitles Nikolai Anisimov Udmurdi vabaõhumuuseumis Ludorvai Ekaterina Sofronova ja Nikolai Anisimovi raamatut “Актуальная этнография” удмуртской и русской деревни сегодня: антология полевых материалов” (Iževsk 2024. 156 lk).

18. augustil pidas Tõnno Jonuks koos Atko Rimmeliga Göteborgis Euroopa Religiooni-uuringute Assotsiatsiooni konverentsil ettekande “Mausk movement in Estonia: from new religious movement to national conscience”.

21. augustist 3. septembrini viibis Mare Kõiva Sloveenia Kunstide ja Teaduste Akadeemia kutsel Sloveenias teadusvahetuses ja töötas kohalikus Etnoloogia Instituudis.

23. augustil osales Raivo Kalle Zoomi vahendusel ülemaailmsel keskkonnaajaloo kongressil, mis toimus Soomes, Oulus ning pidas kaks ümarlaua ettekannet: “Inimese ja keskkonna suhted kriisides ja kriisiperioodidel” (“Local ecological knowledge as a buffer during environmental crisis, Mapping emotions and feelings during environmental crisis”).

26. augustil kaitses meie teadur Katre Kikas folkloristika erialal doktoritöö “Moderniseerumine rahvaliku kirjalikkuse peeglis: 19. sajandi lõpu rahvaluulekogujad arhiivi ja avalikkuse äärealal”.

27.–30. augustini osales Mare Kõiva veebi vahendusel Tokyos Kokugakuini ülikoolis korraldatud 17. võrdleva mütoloogia konverentsil “The Origins of Mythology. In Honor of Michael Witzel on the Occasion of His 80th Birthday” ettekandega “The Animal Protectors” (kaasettekandja Rahel Laura Vesik).

30. augustist 1. septembrini osalesid Mare Kõiva, Tatiana Anisimova, Nikolai Anisimov ja Eva Toulouze Ljubljana Ülikoolis konverentsil “The Agency of the Dead in the Lives of Individuals: Experience and Conceptualisation”. Mare Kõiva esines rituaalide uuringutele pühendatud sessioonil ettekandega “Communication With the Dead Using Lamentations and Prayers”. Samal sessioonil esinesid ka Tatiana Anisimova, Nikolai Anisimov ja Eva Toulouze ühisettekandega “Tradition of Occasional Remembrances in Udmurt Culture”.

31. augustil astus Tõnno Jonuks Roomas Euroopa Arheoloogide Assotsiatsiooni konverentsil üles ettekandega “The griffin people”.

Sügissemestril 2024 viisid Reet Hiimäe (vastutava õppejõuna), Taive Särg ja Andrus Tins Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias kahele grupile läbi ainekursuse “Omakultuur”. Reet Hiimäe andis loenguid veel ainete “Kultuurikogemus etnoloogias ja folkloristikas” (TÜ) ja “Pärimuskultuur tänapäeva ühiskonnas” (TÜ Viljandi kultuuriakadeemia) raames.

4.–6. septembrini toimus kirjandusmuuseumis konverents “Huumor ja konflikt avalikus sfääris: suhtlusstiilid, huumorivaidlused ja vaidlustatud vabadused kaasaegses Euroopas” (“Humour and Conflict in the Public Sphere”), mille korraldasid Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava ja Guillem Castañar. Osakonda esindasid ettekandega Anastasiya Fiadotava (“(Almost) dying to turn press photos into memes: A Belarusian case study”), Guillem Castañar (“Memes, memory and monuments: Humorous debate on memory

politics in Estonia”) ja Sergey Troitskiy (“Instead of hats they wear a shawl wrapped round their heads’. National stereotypes of the Turkish in geographical textbooks and caricatures of the late Russian Empire”).

6. septembril ilmus Sirbis Reet Hiimäe artikkel “Usundiuurijana meelte videvikus”.

6. septembril andis Liisi Laineste ERR kultuuriuudistes intervjuu koos rahvusvahelise huumorikonverentsi külalistega.

9. septembril esinesid rahvusvahelise huumorikonverentsi korraldajad Liisi Laineste ja Anastasiya Fiadotava konverentsi teemadel Klassikaraadio kultuurimagasinis “Delta”.

11. septembril osales Natalia Ermakov *online* seminaril “Women of Minorities” (korraldas Federal Union of European Nationalities).

11. ja 12. septembril toimunud 5. rahvusvahelisel konverentsil “Baktša: Uurali-Volga piirkonna rahvaste aiandusega seotud traditsioonid” osalesid Zoomi vahendusel osakonna teadlased Nikolai Anisimov, kes pidas koos Irina Ptšelovodovaga ühisettekande “Aed udmurtide lauludes: kujundid ja sümboolika”; Andres Kuperjanovi ettekande teemaks oli “Tühermaa väärtus aiandusühistute näitel” ja Mare Kõiva esines ettekandega “Balkonaariumid ja ühisaiad”. Konverents oli osa Eesti Kirjandusmuuseumi ja Udmurdi Ajaloo, Keele ja Kirjanduse Instituudi vahelisest teaduskoostööst.

14. ja 15. septembril tutvustas Natalia Ermakov Tallinna Raekoja platsil korraldatud etnolaadal Eestimaa rahvuste pärimust.

15. septembril esines Natalia Ermakov Tallinna raekojas Eestimaa Rahvuste XXXVI foorumil ettekandega “Üheskoos Eestimaa heaks”.

18.–22. septembrini viibis Natalia Ermakov Saksamaal rahvusvahelisel Federal Union of European Nationalities 75. kongressil ning tutvustas seal Eestis elavaid rahvusi ja nende tegevust.

23.–25. septembrini osalesid Liisi Laineste ja Sergey Troitskiy Krosnos (Poola) konverentsil “Across borders X difficult neighbourhoods: the semiotics of conflict in culture, literature and language”. Sergey Troitskiy pidas ettekande “Visual Rhetoric of War: Political Caricatures in the Russian Empire on the Eve and during the Russo-Japanese War (1904–1905)”.

23.–25. septembrini osales Mare Kõiva veebi vahendusel Moskvast korraldatud 12. rahvusvahelisel interdistsiplinaarsel teaduslik-praktilisel sümposiumil “Inimesed

ja (kogukonnad) tervise säilitamise kontekstis: meditsiinilise antropoloogia probleemid minevikus, olevik, tuleviku väljakutsed” ettekandega kaugravist.

25. septembril osales Eda Kalmre Tallinnas rahvusvahelisel vandenõuteooriate ja kuulujuttude konverentsil.

26. ja 27. septembril osalesid Nikolai Anisimov ja Natalia Ermakov veebi vahendusel Ufas (Baškortostan) korraldatud rahvusvahelisel teaduskonverentsil “Etnos. Ühiskond. Tsivilisatsioon: VII Kuzejevi lugemised”, mis oli pühendatud akadeemik Rail Kuzjevi 95. sünniaastapäevale ja Etnoloogiliste Uuringute Instituudi 25. aastapäevale. Nikolai Anisimov pidas ettekande “Kaugel kodumaalt: surmude austamise nähtused udmurtide kultuuris võõrsil”. Natalia Ermakovi ettekanne kandis pealkirja “Ersa pärleid otsimas Eesti arhiividest”.

27. septembril pidas Tõnno Jonuks Haljala kiriku ajalooapäeval ettekande “Haljala kiriku dateerimisprobleeme”.

Septembris ilmunud Keele ja Kirjanduse erinumbris “Folkloor ja vägivald” esindasid artikliga osakonda Liisi Laineste (kaasautor Władysław Chłopicki, “Huumor ja/kui vägivald? Folkloristlik-lingvistiline lähenemine”), Reet Hiiemäe (“Kogemuslugudes kirjeldatud kokkupuuted füüsiliselt agressiivsete vaimolenditega”), Eda Kalmre (“Klounid ja teised kurjamid – hirmu ja vägivaldaga mitu nägu. Ostensioon ja kriminaalsed legendid”) ja Katre Kikas (“Aga mis Vana rahvas sest räägib ei jõua keel rääkida Ega käsi kirja panna...” Mõis ja vägivald XIX sajandi lõpu rahvaluulekogujate tekstides”).

2. oktoobril pidas Tõnno Jonuks koos Tuuli Kurisooga Tartu Ülikooli seminaril ettekande “Hobused, koerad ja kaaluvihid. Kuidas tõlgendada loomafiguure”.

9.–11. oktoobrini osales Anastasiya Fiadotava Vilniuses 13. rahvusvahelisel noorte folkloristide konverentsil “Dark side of folklore & folkloristics” ettekandega ““We Only Joke With Each Other in a Kind Way” vs “We Respect Black Humor”: Reflecting on the Dark Side of Humor”.

10. ja 11. oktoobril korraldasid folkloristika osakonna huumoriuurijad Anastasiya Fiadotava ja Sergey Troitskiy (EKM), Guillem Castañar (TLÜ), Indrek Grigor (Tartu Kunstimuuseum), Eva Laantee Reintamm ja Mari Vallikivi (Kondase Keskus) Viljandis ja Tartus sümposiooni “Visual Rhetorics of Humour: Using and Forming an Iconography of Stereotypes”. Sündmuse avasid Viljandis Mari Vallikivi ja Liisi Laineste. Järgnes Juha Korhose plenaarettekande “Finland Meets the World: Global Politics and Local Stereotypes in the Satirical Press of the Grand Duchy, 1890s – 1910s”. Sergey Troitskiy astus üles ettekandega “Zoomorphisation of the National Context”.

Sümposiooni teine päev algas kirjandusmuuseumis Liisi Laineste plenaarloenguga pahalaste visuaalsetest stereotüüpides online-suhtluses (“Visual Stereotypes of Good and Bad: Villains in Present-day Online Communication”). Mare Kõiva pidas veebi vahendusel ettekande “Lemmikloomade stereotüüpiseerimine”.

10.–14. oktoobrini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Blagoevgradis (Bulgaria) 4. rahvusvahelisel megaliitmälestiste ja kultuste konverentsil ettekandega “Sacred Stones and Stone Structures in Estonia”.

8.–16. oktoobrini viibisid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov lähetuses Bulgaarias, kus **15. oktoobril** esitleti ka osakonna väljaandeid: Sergey Troitskiy ja Mare Kõiva koostatud kogumikku “The Yearbook of Balkan and Baltic Studies” 7 ja Mare Kõiva “Vetehaldjate” esimest osa.

9.–11. oktoobrini osales Anastasiya Fiadotava Vilniuses XIII noorte folkloristide konverentsil “Dark side of folklore and folkloristics” ettekandega “We Only Joke With Each Other in a Kind Way’ vs ‘We Respect Black Humor’: Reflecting on the Dark Side of Humor”.

15. oktoobril pidas Tõnno Jonuks Tallinna linnamuuseumi sümposioonil ettekande “Inimluud ja muistsed ideoloogiad”.

15. oktoobril pidas Sergey Troitskiy Budvas (Montenegro) avatud loengu “Loomariigid: hilise Vene impeeriumi poliitiline zoomorfne karikatuur, 1890–1905”.

15. oktoobril esines Piret Voolaid Viljandis Väärikate Ülikooli auditooriumile ettekandega “Elusügis ja eakate kujutamine folklooris”.

16.–18. oktoobrini osales Anastasiya Fiadotava Hispaanias Alicante Ülikoolis II rahvusvahelisel verbaalse huumori konverentsil ettekandega “The triumph of multimodality? Humour inspired by verbal and visual triggers in the online public sphere” (ettekande kaasautor oli Władysław Chłopicki).

17.–21. oktoobrini toimus Montenegros sõltumatu filosoofiainstituudi konverents “Sõda ja kaasaegne filosoofia”. Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava, Sergey Troitskiy ja Guillem Castañar Rubio (Tallinn Ülikool) pidasid ühissettekande “Sõjaaja visuaalne retoorika: meemid Ukraina sõjast”. Sergey Troitskiy astus üles kahe ettekandega: “Huumor kui protestivahend: filosoofiline analüüs” ja “Mental calendar of wartime: Significant events for Russian intelligence from September 2022 to March 2023”.

21. oktoobril esines Eda Kalmre Tallinnas Meremuuseumi Lennusadamas loenguga “Parvlaev Estonia katastroofi mütoloogiast 30 aastat hiljem: kuulujutud, meedialegendid, vandenõuteooriad” meremuuseumi töötajatele.

22. oktoobril esines Andres Kuperjanov erikülalisena Ahhaa teaduskeskuse planeetariumietendusel “Eestlaste tähistaevas”. Ta tutvustas Eesti rahvapärimeses olulisi tähtkujusid, selgitas vanasõnade ja rahvakalendri seoseid astronoomiliste nähtustega ning andis ülevaade ajast, mil eestlaste taevast ei sáranud veel Põhjanaan. Vestlust modereeris tähegiid Hillar Udevald.

23. ja 24. oktoobril osales Nikolai Anisimov veebi vahendusel Iževskis (Udmurtia) korraldatud 20. rahvusvahelisel sümposionil “Permi keelte dialektid ja ajalugu suhtlemisel teiste keeltega”, mis oli pühendatud professor Valei Kelmakovi mälestusele, ettekandega “Udmurdi heasoovid ja õnnitlused: traditsioonist internetifolkloorini” (kaasettekandja Galina Gluhhova).

25. oktoobril osalesid Nikolai Anisimov ja Natalia Ermakov veebi vahendusel Ufas (Baškortostan) korraldatud Avksenti Jurtovi 170. sünniaastapäevale pühendatud ülevenemaalisel teaduslik-praktilisel konverentsil “Mordva rahva keelte ja kultuuri säilitamise ja arendamise probleemid: A. F. Jurtovi 170. sünniaastapäevaks”. Nikolai Anisimov astus üles ettekandega “Surnute mälestamise traditsioonid udmurtide ja mordvalaste seas: võrdlev analüüs”, Natalia Ermakov ettekandega “Ersa rahva pärand Viktor Danilovi käsikirjades aastatel 1960–1970”.

29. oktoobril korraldasid folkloristika osakond, soome-ugri uurimisrühm ja Tartu Ülikooli Kultuuriteaduste Instituudi etnoloogia osakond Arvo Valtonile pühendatud eksperimentaalse konverentsi “Salapärased keelemetsad ja tundmatud keelerajad”. Esinesid Jaak Prozes (“Kuidagi ootamatult ilmusid metsadesse udmurdid”), Valdur Mikita (“Arvo Valton ja ökoloogiline aktivism”), Indrek Park (“Arvo Valtoni “Kirsioks””), Natalia Ermakov (“Kaunimad eesti luuletused ersa keeles. Koostöö Arvo Valtoniga”), Ott Heinapuu (“Kuidas ugrimugri ilmas sihipäraselt rännata”), Eva Toulouze ja Laur Vallikivi (“Arvo Valtoniga reisides”). Esitleti Jaak Prozese raamatut “Soome-ugri rahvad muutumas ajas” (Ilmamaa 2024), tutvustati hõimukalendrit 2025. aastaks ja soome-ugri kirjanduskohvikute veebikeskkonda. Musitseeris Eestimaa Rahvuste Ühenduse Noortekoja liige Milana Fayzullova (Ülenurme Muusikakool, õpetaja Ursel Oja).

30. oktoobril rääkis Mare Kõiva Põlva Väärikate ülikoolis tervisega seotud uskumustest ja tavadest.

30. oktoobril pidas Piret Voolaid Tartu Ülikooli ainekursusel “Folkloristika alused” külalisloengu “Rahvaluule lühivormid: Aines ja uurimine”.

2. novembril pidas Reet Hiimäe Eesti Kunstimuuseumi üritusel “Finissage näitusel “Ajalugu ja müstika. Ladina-Ameerika kunst ja Euroopa”” loengu “Hingedeajast hingeloomadeni: eesti surmapärimuse elujaatavusest”.

7. ja 8. novembril osalesid Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava, Sergey Troitskiy ja Guillem Castañar Rubio Grenoblis (Prantsusmaa) konverentsil “Résistance, adaptation et contournement en Russie, dans les aires russophones et l’espace postsoviétique: formes, stratégies, acteurs et pratiques”. Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava, Sergey Troitskiy ja Guillem Castañar Rubio (Tallinn Ülikool) pidasid ettekande “The power of memes: the effect of geographic and emotional distance on memes on the war in Ukraine”. Sergey Troitskiy pidas ka ettekande “Les mêmes sur le ballet comme forme de resistance politique dans la Russie de Poutine (années 2010–2020)”.

7.–9. novembrini osales Mare Kõiva veebi vahendusel 7. rahvusvahelisel antrozoologia konverentsil “Exploring Connections, Hierarchies and Transformations in More-than-human Worlds” ettekandega “Communication of cats with each other and with owners”.

10.–15. novembrini osalesid Reet Hiimäe ja Andrus Tins Johannesburgis World Anthropology Union kongressil “Reimagining anthropological knowledge. Perspectives, practices, and power”), olles ettekandepaneeli “Dialogues with the Other: positive and enriching encounters with diversity beyond the limits of ontological Otherness” läbiviijad. Reet Hiimäe pidas samas paneelis ettekande “Intersectional Women as Spiritual Actors and Leaders: A Comparative Case Study”, Andrus Tins pidas ettekande “Grass-root energy technology innovation groups as a resource for energy innovation: what science can learn from DIY?”

15. novembril andis Eesti Teadusajakirjanike Seltsi esimees Priit Ennet Mare Kõivale üle teadusajakirjanduse sõbra auhinna Ökul.

15. novembril korraldas osakond muuseumis kirjandusteadlase ja rahvaluulekoguja Ello Säärtsa 130. sünniaastapäevale pühendatud seminari “Maailmade vahel 2”. Öhtut modereeris Anti Lillak. Esinesid Jüvä Sullõv (“Mõnõq keele poolõst põ nõvõq lõõdmiseq Kirsõ Ello kõratuist setokiilsist tekstest”), Mare Kõiva (“Urmaaker ja pühakud”), Kalle Lõuna (“Petserimaa ja setod muutuste tuules 1920–1940”), Karl Pajusalu (“Seto keele-rikkustest”), Kärri Toomeos-Orglaan (“Jutud ja jutustajad Ello Kirsõ kogus”). Avati Hiie Ivanova näitus.

Moonika Siimetsa lavastuses (“Ello Kirsi kogutu põhjal”) astusid üles Evar Riitsaar, Kauksi Ülle, Terje Lillmaa.

18. novembril pidas Anastasiya Fiadotava Tartus Rahvusarhiivis seminaripäeval “Kas ajalootundmine on ohtlik? Valgevene näide” ettekande “Teaching and learning post-1991 history in Belarusian schools”.

18. novembril väisas Nikolai Anisimov koos Tatiana Anisimova ja Erika Kuznetsovaga Hõimuprogrammi toel välitööde raames Mõniste kooli, et koguda materjale koolifolkloori ja etnokalendri kohta, samuti koduloomade ja nende nimede kohta.

19. novembril pidas Tõnno Jonuks Archaeo-lore töörühmas ettekande “Place-lore and biographies of sacred natural sites in Estonia”.

20. ja 21. novembril osales Mare Kõiva Ida-Virumaal akadeemikute loengutesarjas, esinedes TalTechi Virumaa kolledžis, Kohtla-Järve Gümnaasiumis, Jõhvi Gümnaasiumis, Narva Eesti Gümnaasiumis ja Narva Gümnaasiumis.

20. ja 21. novembril osales Sergey Troitskiy Odessa Rahvusülikoolis korraldatud rahvusvahelisel teaduslik-teoreetilisel veebikonverentsil “Loomemajandus kaasaegses kultuuris” ettekandega “Kultraband: kuidas uurida kultuurilist salakaubandust ja sisserändajate vernakulaarsete teadmiste mõju vastuvõtvasse kultuuri”.

22. novembril osalesid Nikolai Anisimov, Mare Kõiva, Tatiana Anisimova ja Marie Gordeeva Hõimuprogrammi toel välitöödel Valgas, et koguda materjale koolifolkloori ja etnokalendri ning koduloomade ja nende nimede kohta.

25. novembril väisasid Nikolai Anisimov, Tatiana Anisimova, Erika Kuznetsova ja Marie Gordeeva Hõimuprogrammi toel välitööde raames Parksepa kooli, et koguda materjale koolifolkloori ja etnokalendri ning koduloomade ja nende nimede kohta.

27. novembril korraldas osakond (peakorraldaja Nikolai Anisimov) ülemaailmse udmurdi päeva auks rahvusvahelise udmurdi keele päeva veebikonverentsi “Udmurdi hing”. Nikolai Anisimov pidas konverentsil ettekande udmurdi diasporaast Eestis.

27. novembril pidas Reet Hiiemäe Jõgeva kultuurikeskuses loengu “Hinged ja inimesed: eestlaste hingeuskumustest läbi ajaloo”.

5.–11. detsembrini viibisid Mare Kõiva ja Nikolay Kuznetsov teaduslähetus Ungaris, kus kooskõlastati mitmeid tööplaanid ungari folkloristidega.

Soome-ugri kirjanduskohvik (SUKK)

Kirjanduskohvikus avastatakse keeli erinevate meelte abil. Osalejad saavad “maitsta” võõrast keelt, lugedes ja kuulates vastavas keeles luuletust. Vestlusi juhivad Sergey Troitskiy ja Nikolay Kuznetsov.

23. septembril loeti Nils-Aslak Valkeapää luuletust “Mu ruoktu lea mu váimmus”. Teosest rääkisid Tartu Ülikooli saami keelte nooremteadur Merit Niinemägi ning Keele ja Kirjanduse toimetaja Ott Heinapuu.

28. oktoobril loeti mansi kirjaniku Juvan Šestalovi luuletust “Макем ат”, kuulati Müncheni Ülikooli doktorandi ja mansi keele uurija Daria Žorniku kommentaare.

2. detsembril esitleti kirjanduskohvikus seniste kohtumiste kokkuvõttena valminud soome-ugri luule verivärsket tõlkeraamatut “Soome-ugri kirjanduskohvik. Uued tõlked”.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

20. juunist 18. augustini toimus Tartus OCSEANi suvekool, millel osales 48 inimest Indoneesias, Filipiinidelt ja Paapua Uus-Guineast. Suvetooli folkloristika programmi pani kokku ja viis läbi Merili Metsvahi.

OCSEAN (*Oceanic and Southeast Asian Navigators*) on Euroopa Liidu teadus- ja innovatsiooniprogrammist Horisont 2020 Marie Skłodowska-Curie toetuslepingu nr. 873207 alusel rahastatud interdistsiplinaarne projekt, mida juhib Tartu Ülikooli Genoomika instituut.

Projekt ühendab 24 partnerit Euroopast, Kagu-Aasiast ning Okeaaniast, ning selle üks peamisi ülesandeid on koguda ja arhiveerida geneetilist, arheoloogilist, lingvistilist ja rahvapärimuslikku materjali, et selgitada Kagu-Aasia saarestiku ja Okeania rahvaste etnogeneesi.

Juulis ja augustis käis Jonathan Roper välitööl Kanadas.

Augustis pidas Merili Metsvahi kolm loengut Udayana ülikoolis Depasaris (Balil, Indoneesias).

22. augustil osales Elo-Hanna Seljamaa Viljandis Eesti Rahvakultuurikeskuses korraldatud noorte loomelabori korraldajate häkatonil “Rahvakultuur ja vaimne kultuuri-pärand kui Sinu lugu”.

27.–30. augustini osales Elo-Hanna Seljamaa Nicosias Küprose Ülikoolis Euroopa haridusuuringute konverentsil (ECER) ettekandega “Evaluating Erasmus Mundus Masters Learning in Preparing 21st Century Museum and Heritage Educators for Multicultural, Multidisciplinary, Multifaceted Practice” (kaasettekandjad Maggie McColl, Karl Borromeus Murr, Julie Robinson, Henrik Zipsane, Hsiao-Chiang Wang).

Septembris ilmus ajakirja Keel ja Kirjandus erinumber “Folkloor ja vägivald”, mida toimetab Madis Arukask.

16. septembril esines Elo-Hanna Seljamaa Glasgow ülikoolis muuseumihariduse tuleviku teemalisel sümposiumil ettekandega “Living heritage and museum education for the communities of the future”.

21. ja 22. septembril toimus Eesti Kultuurkapitali ja Tartu Ülikooli toel Turgi käsitöö- ja tervisetalus Tartu Nefa VIII sügiskool. Etnoloogia, folkloristika ja rakendusantropoloogia tudengeile ja õppejõududele mõeldud kahepäevase konverents-väljasõidu fookuses oli eepos “Kalevipoeg”. Osalejad külastasid Kalevipoja muuseumi, Mari-Ann Rimmel pidas ettekande “Kalevipoja jäljed maastikul ja rahvaluulearhiivis”.

Sügiskooli õppurite ettekanded käsitlesid erinevate kultuuride tahke (esinejad Chimi Baobao ja Marjana Svarnõk), Merle Karusoo fenomeni teatrimaastikul (Saara Jaanisk), põhja konna kui jututegelast (Liisa Nurme), Robert Burnsi loomingut (Kadi Prii), vilepilli-pärimuse albumi “Tule lill tudu” refleksiooni (Katariina Tirmaste).

Loovkirjutamise õpitoas (Päiv Dengo) loodi uusi tekste, Kalevipoja-alased teadmised pandi proovile viktoriinis.

9. –11. oktoobrini toimus Vilniuses 13. rahvusvaheline noorte folkloristide konverents “Dark side of folklore & folkloristics”. Osalesid ka noored eesti tumefolkloori uurijad ja TÜ kraadiõppurid. Plenaarloenguga üleloomulikest kokkupuudetest esines Ülo Valk (“Supernatural Encounters and Storytelling Framing the Unknown”). Esinesid ka Ilja Magin (“Wolf, Policeman, and Other Adults: Tartu Jewish Teenagers React to a Folklore Inquiry in 1930”), Michele Tita (“Fearful Searches, Sighting Experiences, and Interpretations of the Sasquatch/Bigfoot”), Natali Ponetajev (“Fights at the Pub, Thefts, and Immoral Lifestyles. Diatonic Accordion in the 19th Century Estonian Parish Court Records”), Anastasiya Fiadotava (““We Only Joke With Each Other in a Kind Way” vs “We Respect Black Humor”: Reflecting on the Dark Side of Humor”) ja Mathilda Matjus (““Hunting as the Art of Silence”: Hunters as Storytellers and the Dynamics of Estonian Hunting Tales”).

17. oktoobril pidas Elo-Hanna Seljamaa Läti ülikooli projekti “Identitāšu ainavas: vēsture, kultūra un vide” (IDEUM) raames veebiatekande “A landscape pulsating with identity narratives: Tallinn Defence Forces Cemetery”.

24. oktoobril pidas Elo-Hanna Seljamaa Malmö Ülikoolis konverentsil “The Art of Conviviality” loengu “Conviviality tried, tested and contested: Victory Day in Tallinn”.

5. novembrist 1. detsembrini viibis Merili Metsvahi Kupangis (Timoril, Indoneesias) Kristen Artha Wacana Kristliku Ülikooli juures, kus pidas avaliku loengu ja aitas kohalikel ette valmistada rahvajutukogumikku.

7. ja 8. novembril osales Pihla-Maria Siim Tampere ETMU-päevadel, kus korraldas koos Jaana Palanderiga paneeli immigratsioonikontrolli ja intiimsfääri põimumisest.

18.–27. novembrini külastas Pihla-Maria Siim Bristol ülikooli ning esines ettekandega “Challenges Faced by Mixed-Citizenship Couples: Navigating Understandings of Genuine Relationships and the Burden of Proof”.

20. novembril esines eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna Andersoni loengus tunnustatud folklorist ja kirjandusteadlane Hans-Jörg Uther Göttingenist. Loengus uuriti, kuidas kujutatakse pimedaid inimesi rahvajuttudes, milline suhtumine juttudes kajastub ja missuguseid paralleele on eri rahvaste mütoloogiates. Laiemalt oli vaatluse all puudega inimeste roll juttudes, samuti küsimus, milliseid uskumusi ja ideoloogiaid sellega seostatakse. Loeng lähtus Euroopa rahvajuttudest.

23. novembril pidas Elo-Hanna Seljamaa Tallinnas RaRaS Eesti Akadeemilise Ingerimaa Seltsi seminaril “Ingeri identiteedid” ettekande ingerisoomlaste seltsitegevusest Eesti lõimumispoliitika kontekstis.

Kaitstud doktoritöö

Katre Kikas kaitses 26. augustil folkloristika erialal doktoritööd “Moderniseerumine rahvaliku kirjalikkuse peeglis: 19. sajandi lõpu rahvaluulekogujad arhiivi ja avalikkuse äärealal”. Juhendaja TÜ kaasprofessor Risto Järv; oponentid vanemteadur Marju Koivupu, Tallinna Ülikoolist ja dr Kaisa Langer Dresdeni Tehnikaülikoolist (Saksamaa).

Rika Tapper

NEWS IN BRIEF

Birthday greetings

Wolfgang Mieder (80), Jaak Jaaniste (80), Jurij Fikfak (70), Mare Kõiva (70), Virve Raag (70), Kristin Kuutma (65), Irina Nurijeva (65), Mare Kalda (60), Eve Annuk (60), Marin Laak (60), Art Leete (55), Aivar Jürgenson (55), Jonathan Roper (55), Madis Arukask (55), Reet Hiimäe (50), Tõnno Jonuks (50), Renata Sõukand (50), Peeter Espak (45), Maili Pilt (45), Vladimir Sazonov (45), Sergey Troitskiy (45), Liisa Vesik (45), Nikolai Anisimov (35).

How to shape public opinion in crises?

Reet Hiimäe gives a brief description of the project “CHRYSES: Mapping Environmental Health Crises – Public Understanding through Myths and Science”, starting in 2025.

Calendar

A brief summary of the events of Estonian folklorists from July to December 2024.